

יומא דף פא

- דינים שבהם מישהו אוכל בדרך המזיק ולכן פטור מדברים מסויימים :
1. האוכל אכילה גסה ביום הכפורים פטור, מאי טעמא (ויקרא כג) **אשר צא תענה** כתיב, פרט למזיק,
 2. אמר רבי ירמיה אמר ריש לקיש : זר שאכל תרומה אכילה גסה - משלם את הקרן ואינו משלם את החומש, (ויקרא כב) **כי יאכל** - פרט למזיק.
 3. אמר רבי ירמיה אמר רבי יוחנן : זר שכוסס שעורים של תרומה - משלם את הקרן ואינו משלם את החומש. (ויקרא כב) **כי יאכל** - פרט למזיק.
 4. אמר רב שיזבי אמר רבי יוחנן : זר שבלע שזפין של תרומה, והקיאן, ואכלן אחר - ראשון משלם קרן וחומש, שני אין משלם אלא דמי עצים לראשון בלבד.

האוכל והשותה אין מצטרפין

שאלה : מאן תנא?

תשובה : אמר רב חסדא : במחלוקת שנויה, ורבי יהושע היא. דתנן : **כלל אמר רבי יהושע : כל שטומאתו ושיעורו שוה - מצטרף טומאתו ולא שיעורו, לא טומאתו ולא שיעורו - אין מצטרפין.**
תשובה אחרת : רב נחמן אמר : אפילו תימא רבנן. עד כאן לא קא אמרי רבנן התם אלא לענין טומאה - דשם טומאה חד היא, אבל הכא - משום יתובי דעתא הוא והאי לא מיתבא דעתיה.
מחלוקת בין רב חסדא ורב נחמן גם קיים בין ריש לקיש ור' יוחנן : וכן אמר ריש לקיש : במחלוקת שנויה, ורבי יהושע היא. דתנן : **כלל אמר רבי יהושע כו'.** ורבי יוחנן אמר : אפילו תימא רבנן, עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא לענין טומאה, אבל הכא משום יתובי דעתיה הוא - והאי לא קא מיתבא דעתיה.

אזהרה בעינוי

1. אין - אמר ריש לקיש : מפני מה לא נאמרה אזהרה בעינוי - משום דלא אפשר. היכי נכתוב? נכתוב רחמנא **צא יאכל** - אכילה בכזית, נכתוב רחמנא **צא תענה** - קום אכול משמע.
קושי : מתקיף לה רב הושעיא : נכתוב רחמנא השמר פן לא תעונה!
תירוץ : אם כן נפיש להו לאוי.
קושי : מתקיף לה רב ביבי בר אביי : נכתוב רחמנא השמר במצות ענוי!
תירוץ : אם כן השמר דלאו - לאו, השמר דעשה - עשה.
קושי : מתקיף לה רב אשי : נכתוב : אל תסור מן העינוי!
אין תירוץ : קשיא.

2. ותנא מייתי לה מהכא : (במדבר כט) **וענית את נפשתיך וכל מאכא צא תעש,**

תלמוד לומר - מסקנה	יכול - היינו חושבים
וכל העש אשר תעשה כל מאכא כעצם היום הזה, על עיצומו של יום ענוש כרת, ואינו ענוש כרת על תוספת מלאכה	יהא ענוש על תוספת מלאכה
כי כל העש אשר צא תענה כעצם היום הזה וכרתה, על עיצומו של יום - ענוש כרת, ואינו ענוש כרת על תוספת עינוי.	יכול לא יהא ענוש כרת על תוספת מלאכה, אבל יהא ענוש כרת על תוספת עינוי
וכל מאכא צא תעש כעצם היום הזה, על עיצומו של יום הוא מוזהר, ואינו מוזהר על תוספת מלאכה.	לא יהא בכלל ענוש, אבל יהא מוזהר על תוספת מלאכה
ודין הוא : ומה מלאכה שנוהגת בשבתות וימים טובים - אינו מוזהר עליה, עינוי שאינו נוהג בשבתות וימים טובים - אינו דין שלא יהא מוזהר עליו?	לא יהא מוזהר על תוספת מלאכה, אבל יהא מוזהר על תוספת עינוי
לא יאמר ענוש במלאכה - דגמר מעינוי, ומה עינוי שאינו נוהג בשבתות וימים טובים - ענוש כרת, מלאכה שנוהגת בשבתות וימים טובים - לא כל שכן? למה נאמר? מופנה להקיש ולדון ממנו גזרה שוה : נאמר ענוש בעינוי, ונאמר ענוש במלאכה. מה מלאכה - לא ענוש אלא אם כן הזהיר, אף עינוי - לא ענוש אלא אם כן הזהיר.	אבל אזהרה לעינוי של יום עצמו לא למדנו מניין

במדבר פרק כט פסוק ז

וּבְעֵשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא קִדְשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם כָּל מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ:

ויקרא פרק כג פסוקים כח-ל

וְכָל מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בְּעֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כְּפָרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

כִּי כָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תַעֲנֶה בְּעֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמִּיהָ:

וְכָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַעֲשֶׂה כָּל מְלֹאכָה בְּעֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה וְהֶאֱבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקִּרְבַּ עַמִּיהָ:

קושי: איכא למיפרך: מה לעינוי - שלא הותר מכללו, תאמר במלאכה - שהותרה מכללה!

תירוץ 1: אלא: לא יאמר עונש בעינוי, דגמר ממלאכה: מה מלאכה שהותרה מכללה! - עונש כרת, עינוי

שלא הותר מכללו - לא כל שכן? למה נאמר? מופנה להקיש ולדון ממנה גזרה שוה: נאמר עונש בעינוי

ונאמר עונש במלאכה, מה מלאכה - ענש והזהיר, אף עינוי - ענש והזהיר.

קושי: איכא למיפרך: מה למלאכה - שכן נוהגת בשבתות וימים טובים, תאמר בעינוי - שאינו

נוהג בשבתות וימים טובים!

תירוץ 2: אמר רבינא: האי תנא עצם עצם גמר. מופנה, דאי לא מופנה - איכא למיפרך כדפרכינן,

חיזוק: לאי אפנויי מופנה. חמשה קראי כתיבי במלאכה, חד לאזהרה דיממא, וחד לאזהרה דליליא,

וחד לעונש דיממא, וחד לעונש דליליא, וחד לאפנויי למגמר עינוי ממלאכה בין דיממא בין דליליא.

3. דבי רבי ישמעאל תנא: **נאמר כאן עיט, ונאמר להלן עיט. מה להלן - לא ענש אלא אם כן הזהיר, אף**

כאן לא ענש אלא אם כן הזהיר.

4. רב אחא בר יעקב אמר: יליף **שבת שבתון** משבת בראשית, מה להלן - לא ענש אלא אם כן הזהיר,

אף כאן - לא ענש אלא אם כן הזהיר.

5. רב פפא אמר: הוא גופיה שבת איקרי, דכתיב **תשבתו שבתכם**.

ויקרא פרק כג פסוק לב

שֶׁבֶת שֶׁבֶתוֹן הוּא לָכֶם וְעִנִיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּתַשְׁעָה לַחֲדָשׁ בְּעָרֵב מְעָרֵב עַד עָרֵב תִּשְׁבֶּתוּ שֶׁבֶתְכֶם:

קושי על רב אחא בר יעקב: בשלמא רב פפא לא אמר כרב אחא בר יעקב - דקרא דכתיב בגופיה

עדיף. אלא רב אחא בר יעקב מאי טעמא לא אמר כרב פפא?

תירוץ: מיבעי ליה לכדתניא: (ויקרא כג) **ועניתם את נפשותיכם בתשעה חמה,**

יכול יתחיל ויתענה בתשעה - תלמוד לומר כערכ.

אי כערכ - יכול משתחשך - תלמוד לומר בתשעה.

הא כיצד? מתחיל ומתענה מבעוד יום. מכאן שמוסיפין מחול על הקודש.

ואין לי אלא בכניסתו, ביציאתו מנין? תלמוד לומר (ויקרא כג) **נערב ערוב.**

ואין לי אלא יום הכפורים, שבתות מניין? תלמוד לומר **תשבתו**.

אין לי אלא שבתות, ימים טובים מנין? תלמוד לומר (ויקרא כג) **שבתכם**. הא כיצד? כל מקום שנאמר

שבות - מכאן מוסיפין מחול על הקודש.

קושי על רבינא: ותנא דעצם עצם, האי **בתשעה חמה** מאי עביד ליה?

מיבעי ליה לכדתני חייא בר רב מדיפתי. דתני חייא בר רב מדפתי: **ועניתם את נפשותיכם בתשעה**

וכי בתשעה מתענין? והלא בעשור מתענין! אלא לומר לך: כל האוכל ושותה בתשיעי - מעלה עליו

הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי.